

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 481. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992356482624/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

at en af Oldtidens Stammer herover blev saa forfærdet, at dens Mænd gav sig til at anraabe Guderne om evigt Mørke. De Maistre er en Ætling af hin Stamme, storstilet ved sin Fremstillingsevne som ved sin Forsynstro og sin Menneskeforagt. Der gives endnu den Dag idag Ætlinger af Stammen, men skrumpede ind til Dværgeskikkelse, og de gør sig saa meget des mere gældende, jo ubetydeligere og frygtsommere de er. Ogsaa deres Løsen er Mørke! mere Mørke! og de raaber des højere, jo fattigere de er paa Tanker og Formaal; dog deres Tro er nuomstunder kun Troen paa Mørkets Magt.

For den, der i den tyske Romantik især studerer den stigende Reaktion imod det attende Aarhundredes Aand, er det slaaende, hvormeget Tysklands Romantikere med Hensyn til Karakterens Helhed og Kraft staar tilbage for en Reaktionær som de Maistre. Dog de var jo ikke heller Statsmænd og Politikere, men Forfattere og Poeter, og selv de iblandt dem, der som Gentz danner Overgangen fra Literatur til Politik, har inderst inde kun Betydning som Skribenter.

Fra det rent literære Synspunkt har den romantiske Skole i Tyskland en blivende Interesse. Man behøver kun at sammenligne den med de romantiske Grupper i andre Lande for at faa det fulde Indtryk af dens Mænds Originalitet og betydelige Egenskaber.

En romantisk Strømning bruser i Aarhundredets første Aartier igennem Sindene i næsten alle Europas Lande. Men med afgørende Oprindelighed fremtræder Romantiken i Tyskland, England og Frankrig. Her alene udgør den en europæisk «Hovedstrømning». I de slaviske Lande spores især en Efterdønning af engelsk Romantik. I de skandinaviske Lande er den romantiske Literatur stærkt paavirket af den tyske.^{*)}

I Sverig, hvor Romantiken optraadte som «Fosforisme» eller som saakaldt «ny Skole», bekæmpede den, som overalt, den gammelfranske Smag i Literaturen, der her blev repræsenteret af det svenske Akademi. 1807 blev Aurora-Forbundet stiftet af

^{*)} Den danske Romantik er skildret i *Samlede Skrifter's* første og andet Bind i Artiklerne om Oehlenschläger, Schack Staffeldt, Hauch, Ingemann, J. L. Heiberg, Hertz, Mostrup, H. C. Andersen, M. Goldschmidt. Den svenske Romantik er berørt i Skriftet *Esaias Tegnér*. Om den polske og russiske Romantik se *Indtryk fra Polen* og *Indtryk fra Rusland*.

Atterbom, Hammarusköld og Palmblad. Man forkyndte i alt Væsenligt den tysk-romantiske Skoles Lærdomme. Atterbom genkalder ved sin naturfilosofiske Symbolik i visse Maader Tieck, Stagnelius i visse Maader Novalis. Ikke desmindre har Retningen selvfølgelig sin udpræget nationale Ejendommelighed.

I Norge staar den ensomme Wergeland trods sin i høj Grad sværmeriske Natur som en Protest mod tysk-romantisk Aand. Men Andreas Munch er en udpræget Romantiker af den tyske Retning. Og naar de norske Folke-Eventyr genfortælles og udgives (af Ashbjørnsøn og Moe), de norske Folkeviser samles (af Landstad), saa er dette Foretagender, som udføres i Kraft af den Bevægelse, hvori Romantikens Forkærlighed for det Folkelige havde sat Sindene i Nordeuropa.

I Danmark er Forholdet mellem tysk og hjemlig Romantik af meget sammensat Natur. Digterne faar i Reglen det første Stød til deres Udvikling fra Tyskland, men gaar saa deres egne Veje. Oehlenschläger vækkes af Steffens og paavirkes i Aarhundredets første Aar af Tieck. Det er under Paavirkning af tysk Romantik, at Grundtvig bryder med sin tidligere Ungdoms Rationalisme, og der fandtes i Tyskland hos Arndt og Jahn Overensstemmelser med hans Nationalfølelse og Folkelighed. Kouqué's og Hoffmanns Indflydelse gør sig gældende paa Inge-mann; Hauch sværmer for Novalis, J. L. Heiberg lærer som Æventyrdramatiker af Tieck, Andersen som fantastisk Fortæller af Hoffmann. Schack Staffeldt endelig, den tyskfødte, er en fuldblods Romantiker, der ganske gaar op i Dyrkelsen af den blaa Blomst.

Dog er end den fremmede Indflydelse, som i dette Skrift paavist, helt igennem at spore, saa er den nationale og alment-nordiske Selvstændighed ligefuldt umiskendelig og stærk.